

SOBRE LA INFLUÈNCIA DE LES NOVES TECNOLOGIES EN EL PROCÉS DE COMUNICACIÓ

JOAN IGNASI RIBAS I TORRABADELLA

Els canvis continus en les noves tecnologies dels mitjans afecten fortament la manera com es produeix el fet de la comunicació. La seva influència es tradueix sobretot en un paper més actiu del receptor d'informació. Un bon exemple actual d'aquesta evolució es troba al voltant dels entorns interactius i hipermèdia.

En efecte, el nou usuari d'aquest sistema es veu obligat a intervenir per adaptar el flux àudio-visual i textual a la seva voluntat. És exactament el contrari d'un programa de televisió o de qualsevol vídeo lineal, que ofereixen el mateix missatge per a milions de persones o per a una sala buida en una exposició: ara la transmissió d'informació no es produeix sense la intervenció del nou espectador, i a més, aquesta intervenció fa que la transmissió es produeixi d'una manera diferent cada vegada.

És fàcil entendre que el ràpid i flexible entorn informàtic sigui el més adient per gestionar aplicacions interactives. Els jocs d'ordinador en són l'exemple típic, però de fet un usuari d'ordinador que consulta una base de dades ja està fent un procés de recerca interactiva. La major part de programes informàtics requereixen la intervenció constant d'un ésser humà per desenvolupar la seva funcionalitat, i són, per tant, processos de comunicació interactiva.

De l'àmbit informàtic va sorgir un concepte que es va popularitzant i que pot revolucionar aspectes molt antics i profunds dels mecanismes humans de comunicació i d'aprehensió del saber: l'hipertext. Un hipertext és un conjunt de textos informatitzats no subjectes a una lectura prèviament definida, ans al contrari, que permeten un conjunt més o menys complex, més o menys divers, més o menys personalitzat de lectures. El lector d'un hipertext (l'hiperlector?) pot triar entre algunes de les paraules del text que té en pantalla per continuar la

seva lectura a partir d'aquell concepte. Cada paraula obre una nova finestra en el mateix espai-pantalla de lectura amb un nou text amb noves paraules actives. La «navegació» a través d'aquest hiperespai de textos constitueix una comunicació interactiva en la qual cada usuari es forma el seu propi itinerari, la seva pròpia lectura.

En conseqüència, un hipermèdia és un conjunt d'informacions codificades en diversos mitjans (vídeo, àudio, textos, gràfics i programes) gestionades d'una manera independent de la seva naturalesa, a la manera personalitzada d'un hipertext.

El concepte d'hipermèdia està fortament influït per les tecnologies que el sustenten, i ha anat canviant i omplint-se de contingut a partir dels avenços en aquestes. Des del vell de dotze anys i encara viu videodisc òptic Laservision, que va permetre tenir una resposta àudio-visual instantània i fiable, s'ha passat a l'immens ventall actual de tecnologies hereves (CD-ROM, CDI, DVI, MPC, etc.) que es disputen el mercat multimèdia.

La característica principal d'aquestes és que tracten tota la informació (programes, textos, gràfics, i també àudio i vídeo) d'una manera digital. Això fa que pugui ser manipulada, independentment del seu origen, amb la mateixa facilitat i amb els mateixos procediments que qualsevol memòria d'ordinador. La integració de mitjans que demana l'hipermèdia s'està produint per aquesta via. La darrera batalla tecnològica s'està fent en el tractament del vídeo en moviment, un mitjà que demana una velocitat de procés en el límit dels ordinadors domèstics actuals. Les millores de qualitat que, mes rera mes, s'aconsegueixen, van acompanyats de processadors més ràpids i sobretot d'admirables algorismes de compressió de la imatge.

La situació dels mercats occidentals sembla indicar que aquests sistemes hipermèdia que avui es desenvolupen estan destinats a tenir una difusió massiva semblant a la del disc compacte de so. A museus, fires, punts d'informació, a l'escola, i fins i tot a casa nostra, trobarem ben aviat aparells que ens oferiran des de sofisticats jocs d'ordinador i espectacles interactius fins a sorprenents i desmesurades enciclopèdies multimèdia: un conjunt simultani d'informacions de diversa índole adaptat mil·limètricament a les nostres sol·licituds.

Per més endavant ja es pensa que aquesta nova filosofia de la comunicació s'integrarà amb la domòtica i permetrà que cada individu tingui al seu abast, a casa o a l'oficina, la informació que haurà de menester. Ordinadors molt sofisticats que continguin un model electrònic ajustat als gustos del seu propietari podran explorar la xarxa

planetària de comunicació a la recerca d'allò que el pugui interessar. En arribar al seu lloc, l'usuari podrà demanar, per exemple, un diari electrònic compost per a ell expressament o una programació de televisió personalitzada i ja emmagatzemada en el seu televisor per escollir el programa que vol veure.

Les qüestions d'ordre pràctic i d'ordre ètic que això planteja són evidents. També ho és la pregunta de com influiran aquests nous sistemes de comunicació en els costums de les persones i si realment modificaran hàbits com ara la lectura o mirar televisió. Paral·lelament, ens podem preguntar si els llibres i els diaris de paper seran desplaçats o substituïts. Totes aquestes són qüestions que resten obertes.